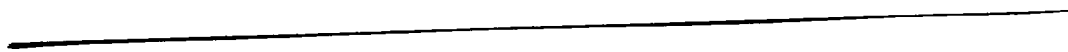

מגלת רות

א ויהי בימי שפט השופטים ויהי רעב בארץ וילך איש מבית להם יהודה לגור בשדי מואב הוא ואשתו ושני בניו :

ב ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני-בניו מהלון וכליון אפרתים מבית להם יהודה ויבאו שדי-מואב ויהיו-שם :
ג וימת אלימלך איש נעמי ותשאר היא ושני בניה : וישאו להם

בית יהודה

רשי

א) ויהי בימי שפט השופטים. לפני מלך מלך שאלו הארץ רש"י א שופט איז דאן קלענער ווי א מלך דארף דאן דערמאנט ווערען דער מלך פון יענער צייט. דעריבער פערענטפערט רש"י אז דאס איז געווען נאך איינער שאל דער ערשטער יודישער מלך האט אנגעהויבען צו קעניגען ושהיו הדורות מתפרנסים על ידי שופטים דאמאלס זענען די דורות געפירט געווארען דורך שופטים ובימי אבצן היה עס איז געוועזען אין דער צייט פון אבצן ושאמרו רבותינו אבצן זה בועז ווי אנזערע חכמים האבען געזאגט אז דער

א) ויהי בימי שפט השופטים. לפני מלך מלך שאלו א שהיו הדורות מתפרנסים על ידי שופטים ובימי אבצן היה שאלו רבותינו אבצן זה בועז וילך איש. עשיר גדול היה ופרכס הדור ב וילא מל"י להיך לארץ מפני לרות הנ' שהיתה עיני לרה בעניים ג הכחים לדוחקו לכן נענש : (ב) אפרתים. הסיכס וכן בן תוהי בן לוף אפרתי אבניכס ר. ראה משיכוסם שהיו עגלון מלך מואב זה בתי למחלון דאמר מר רות בתי של עגלון היתה. ד"א אפרתים ביה להם קרייה אפרת : (ג) איש נעמי. להם נאמר מחלון אחרי חן איש חת הלה

אבצן וואס ווערט דערמאנט צווישען די שופטים מיינט מען בועז וועלכער ווערט דא דערמאנט : וילך איש. ועשיר גדול היה ער איז זייער רייך געווען ופארגס דורך אונ דער פירער פון דור דעריבער ווערט ער בעצייכענט מיט דעם נאמען איש וירצא מארץ ישראל לחזק לארצו ער איז ארויס געגאנגען פון ארץ ישראל קיין חוץ לארץ ומפני צרות העין דורך דעם וואס זיין אויג האט נישט פארגינען ושהיתה לינו צרה בעניים הבאים לדוחקו זיין אויג האט געהאט שמערצען פון די ארימע לייט וועלכע זענען געקומען אים ענגען. ווייל א פארגס דארף בענארגען ארימע לייט ולבד נענשו דעריבער איז ער געשטראפט גיווארן : (ב) אפרתים. וחסובים דאס ווארט אפרתים בעצרים חשוכים לייט ווכן בן תחוה בן צוף אפרתיו איז אויף טייטש ואבנינוס א גרויסער הער וראה חשיבותו דו קענט דך בעצייגן אין זייער חשיבות ושהרי השיא עגלון מלך מואב את בתו למחלון וזהו עגלון דאס עגלון דער קיזער פון מואב פון מואב חתונה געמאכט זיין טכטער צו מחלון ודאמר מר רות בתו של עגלון היתה די גמרא זאגט רות איז געווען עגלון מלך מואב'ס א טאכטער ודבר אחר אפרתים נאך א טייטשט קען מען טייטשען אפרתים ובית לחם די שטאט בית לחם וקרית אפרתו ווערט גערופען אפרת : (ג) איש נעמי. ולמה נאמרו הארט רש"י עס שטייט דאך שוין אין פסוק דאס אלימלך איז געווען נעמי'ס מאן ומכאן אמרו חן איש מת אלא לאשתו ענטפערט שפתי חכמים

א דק"ר למה לא הזכיר המחל' נכ"פ לפני מלך מלך וגו' ואל"כ ק"ל א"כ נדיין לא ידענו כליוו ומן היה ואילו שפט היה כתיב הכס לכה ובימי אבצן היה ואחר כך ק"ל ומנא ידעין שיהי אבצן לכה"כ בלחמי ד"ל אבצן זה בועז וכו' היה מלך דעובדא. ודאי ק"ל מפרשים דק"ל לרש"י שפט השופטים משמע פסוק שופטים את שופטים יקשה כלא אין דין המלך פירוש

ע"ס

א) ויהי בימי אונ עס וואר אין די טעג וואס די ריכטער האבען געמשפט די אידען איז גיווען א הונגער אין ארץ ישראל נגד איז אוועק געגאנגען א מאן פון בית לחם יהודה צו וואנען אין דא

פירוש

רות א

נשים מאכילות שם האחת ערפה ושם השנית רות וישבו שם בעשר
שנים: ה' וימתו גם-שניהם מחלון וכליון ותשאר האשה משני ילדיה
ומאשה: ותקם היא וכלתיה ותשב משרי מואב כי שמעה בשרי
מואב כי סקד יהוה את-עמו לתת להם לחם: ו ותצא מן-המקום
אשר היתה-שמה ושתי כלתיה עמה ותלכנה בדרך לשוב אל-

רשי

בית יהורא

ה אלא לאשתו וואר איש נעמי כלומר לפי
שכח היה איש נעמי וסולס עליה וסולס פסולס
לו לכן פנעה בו מדת הדין ולא בה: (ה) גם
שניהם. מהו גם בתחלה לקו בממונם ומתו
נמליהם ומקמיהם ואח"כ מתו גם הם: (ו) ותצא
מן המקום. למה נאמר הרי כבר נאמר ותשב
משרי מואב ומסוכן תשוב אל לא תלך מן
המקום שסופה שם אלא מטר שילית לזיק
מן המקום כיכרת ועושה רשע פנה ויוס פנה
סדרה פנה שבה של עיר וכן ויאל יעקב
מבאר

רשי דאס פון דעם לערנען די חכמים אז
קיינעם שטארקע דער פאן נישט אזוי צו
ווי צו זיין קרא. די קינדער האבען גאר
צייטווייליגע ענטפער נישט צופער די קרא
שעהלעך פאר אייביג וואס פאר איש נעמי גאר
פיינט פאר צו דערמאנען אז אלימלך איז
געוועזען דער פאן פון נעמי וכלומר קפי
שהוא היה איש נעמי וסולס עליה ווייל
אלימלך איז געשטראפט געווארען און נעמי
ניט, זאגט דער פוסק, איש נעמי פאר איז
געוועזען נעמי'ס פאן וועלכער פאר האט
גיוועלטיגט איבער איהר ויהיא ספלה לו
סעניג צו אים ולכן פנעה בו סדת הדין
ולא כהן און ניט איר, נעמי'ן: (ה) גם
דער גם, עס דארף שטיין וימתו שניהם, גם
אנדערע אומגליקען, גאר ובתחילה לקו
דאס געלד ומתו נמליהם און זייערע בהמות
דער גאר זענען זיי אויך געשטארבן, דאס
זיי זענען ארויסגעגאנגען פון דעם ארט
מן המקום והרי כבר נאמר וואס דארף צו
שטיין ותצא מן המקום ותשב משרי מואב
האבען ווידער געפערט פון פערל מואב
שהיתה שם וואס פאר איז פריער געווען
פון דעם ארט וואס זיי איז פריער געווען
מן המקום צו דערקלערען דערמיט ושיצאת
דאס ארויס גיין פון דעם צדיק ווערט
פנה הדרך פנה סבחה של עירו די שייין,
קערט זיך פון איר אנוועק ונכון און די
שפתי חכמים

ל"ח נמליהם חקיהם. (אהבת ליון) ואל דגם קאי פל
אלימלך שמת תחיל דא"כ שניהם י"ו כל"ז וימותו ג'
מתיון וכליון אלא דגם קאי פל שניהם שנתלה לקו שניהם
בממונם ואח"כ מתו גם שניהם: ו וקשה דכויאל יעקב
ע"ט

אכניטס: ה ודורס לנו כזה שלם כפי מה כנס טוב
סיכ מה לדורו אבל עכשו לא מת אלא לאשתו: ו כמדרש
ככה חיחא מתו מוסיים חבוריהם נמליהם ולמה חסם
רש"י טאי לישאל ואפשר כי רש"י כיון למלת גם שהוא
פירוש

ויהן און איר פאן: (ל) נקמא איז זי אומגישטען
זי מיט אירע שניר, און קט זיך אומגעקערט
פון פערל מואב דען, זיא האט געהערט
אין די פלד מואב אז גאט קט זיך דרמאנט
אן זיין פאלק זיי צו ועסיגען מיט ברויט:
(ז) וצא איז זי ארויס געגאנגען פון דעם
ארט וואס זי איז ביז יעצט גיווען דארט
מיט אירע צוויי שניר און זענן געגאנגען
מיט דעם וועג וואס פירט צום לאנד
יהודה

דער פאן פון נעמי איז געשטארבען איז
דא געבליבען מיט אירע צוויי קינדער:
(ד) נישא די קינדער האבען זיך גענומען
פרייען פון מואב, איינע האט געהייסען
עושה, און דער נאמען פון דער צווייטע
נאמר רות נישא און זיי האבען דארט
געוואנט ע' עעהן יאהר: (ה) נמיתו מחלון
און כליון זענן אויך געשטארבן איז נעמי
שיקער געבליבען אלזיין פון אירע צוויי

אֶרֶץ יְהוּדָה: ^ח וְתֹאמַר נַעֲמִי לְשֵׁתִי כְלִיתִיהָ לְכִנְיָהּ שְׁבִנָּה אִשָּׁה
לְבֵית אִמָּהּ יַעֲשֶׂה יְיָ קִרְיַי יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם־
הַמֵּתִים וְעַמְּדִי: ^ט יִתֵּן יְהוָה לָכֶם וּמִצָּאֵן מְנוּחָה אִשָּׁה בֵּית אִשָּׁה
וְתִשָּׁק לָהּ וְתִשָּׂאנָה קִלְדָן וְתִבְכֶּינָה: ^י וְתֹאמַרנָה-לָּהּ כִּי־אֵתָךְ נָשׁוּב
לְעַמִּי: ^{יא} וְתֹאמַר נַעֲמִי שְׁבִנָּה בְּנָתִי לְמָה תִּלְכֶּנָּה עִמִּי הָעוֹד-לִי
בָּיִם בְּמַעֵי וְהִיוּ לָכֶם לְאִנְשִׁים: ^{יב} שְׁבִנָּה בְּנָתִי לָכֵן כִּי וְקִנִּיתִי

רש"י

בית יהודא

מִבְּנֵי שִׁבְעָה: (יב) כִּי וְקִנִּיתִי מִהֵיכָל לֵאשׁוּ. שְׁבִנָּה לֹא וְהָיָה בְּנִים ח' וְתִשָּׂאנָה לֵבָס שְׂאִינֶכָם אֲסוּרִים לָכֵן וְלִינֶכָם אֲסוּרוֹת לֵבָס מִשּׁוּם אִשָּׁה שְׁלֵמָה הָיָה בְּעוֹלָמוֹ מ' שְׂאִינָה וְקוֹקָה לִיבָס לִפְיָ שֵׁלָה הָיוּ לְמַחֲלוֹן וְכִלְיוֹן קִדּוּשִׁין בֵּהֶן שִׁנְכְּרִיּוֹת הָיוּ וְלֹא תִתְּנוּ וְעַכְשָׁיו הֵן כְּלוֹת לְהַתְּנִיר כְּמוֹ מִנְהַג בֵּי אֶתְךָ כֹּכֹב לַעֲמֵךְ מַעֲתָה נִסָּה לַעֲס' אַחֵר: בִּי אֲמַרְתִּי יֵשׁ לִי הַקּוֹה. כִּי אִמִּי אִמִּי לִבִּי יֵשׁ לִי מִקּוֹה לִיכָא עוֹד וְלִלְנֵת בְּנִים

א בְּרוּךְ עָרִים אֶרֶר וְעוֹלָכֶעֱר אִיו גִּישְׁטאַרְבֵּן אִיידער דער יָבִם אִיו גִּעְבָּאָרען גַּעוואָרען קאַר מען דאָךְ נִיט גַּעמַען, עֲנִסְפֶּעֶרֶט רש"י וְשָׂאִינֶכָם אֲסוּרִים לָכֵם וְאִינֶכָם אֲסוּרוֹת לָהֶם זִי וְאִלְטֶען צו אִייד נִיט אֲסוּר גַּעווען און אִיר וְאִלְט צו זִי נִיט אֲסוּר גַּעווען וּמִשּׁוּם אִשָּׁה אֲחִיו שְׁלֵמָה הָיָה בְּעוֹלָמוֹ שְׂאִינָה וְקוֹקָה לִיבָס וְיִיל גִּעְבָּאָרען גַּעוואָרען נאך זִיין סוּיט וְעוֹלָכֶע אַט נִיט מִיט אִים גַּעלֶעבֶט, עַר אִיו גִּעְבָּאָרען גַּעוואָרען נאך זִיין סוּיט אִיו נִיט גַּענִיט צו אִים מִיּוֹכֶם צו ווערן און דַּעריבֶּער אִיו זִי צו אִים אֲסוּר, אָבער אִיר זַענֶט מוֹתֵר וְלִפְיָ שְׁלֵמָה הָיוּ לְמַחֲלוֹן וְכִלְיוֹן קִדּוּשִׁין בֵּהֶן וְיִיל מַחֲלוֹן וְכִלְיוֹן הָאָפֶען לִוִּיט דַּעַר תִּלְרָה זִי נִיט גַּעטאַרֶט גַּעמַען וְשִׁנְכְּרִיּוֹת הָיוּ וְיִיל זִי זַענֶען גַּעוועווען קַדַּעמֵד מִן יוֹדִישְׁקִיט וְלֹא תִתְּנִירוּ אִינֵה הָאָפֶען זִיךְ בִּיז אָהֶער נִיט מַגִּיר, גַּעוועווען וְעַכְשָׁיו הֵן בָּאוֹת לְהַתְּנִיר, און קוֹמַען הָעֶרֶשֶׁט יַעֲצֵט זִיךְ מַגִּיר זִיין וְכִסּוֹ שְׁנִאָמְרוּ וְיֵעָם שְׁטִיט וְכִי אֵתָךְ נָשׁוּב לַעֲמִיךָ נָאָר מִיט דִּיר וְעוֹלָכֶע מִיר צוֹרִיק קַעֲרַען צו דִּיין פֶּאָלֶק וְיִיזֵט אִוִּיט וּמַעֲתָה נִהִיָה לַעֲס' אַחֵר הָעֶרֶשֶׁט מִן יַעֲצֵט אָן וְעוֹלָכֶע מִיר זִיין צו אִיין פֶּאָלֶק, אָבער פֶּרִיעַר זַענֶען זִי נִיט גַּעווען קִיין יוֹדֶען און זִי הִיטֶען פֶּאָר מַחֲלוֹן וְכִלְיוֹן אָנגִיעֲצִילֶכֶּע פֶּרִיעַר, דַּעריבֶּער וְאִלְטֶען זִי יַעֲצֵט גִּימַעֲנֶט תְּתוּנָה הָאָפֶען מִיט גַּעמִיט זוהן: (כ) אֲמַרְתִּי יֵשׁ לִי תְּקוּהָ, זָאָגֶט רש"י וְכִי אִמִּי לִיכָא עוֹד וְלִלְנֵת שְׁפָתֵי חֲכָמִים

מִנִּיחַ רֹאִי' מִתְּהֵלָה וְכִסִּיג' הַקּוֹה הַזֶּה: מִפִּיךְ דַּעִיז דַּרְיָה אִין שִׁיחַ אֵלֶּה מַחֲלָה פִּי' כִּסִּיג' וְיִיל: ח' קִלְדָן אִשָּׁה כְּלִיתָהּ אֲחֵרִים: לָכֵן כֹּכֹב מַחֲלִי אִיכְתֵּל לִכּוֹ אִשָּׁה מִט' לֵאשׁוֹת לִי לֹא לָכֵם שְׁלֵמָה לֹא כִי וְאֲחֵרִים קִלְדָן וְאִיךְ הוֹתִירוּ נִכֵּס וְכִסָּא פִירוּשׁ ע"ס

יְהוּדָה: (ח) נִחְאֵר הָאָט גַּעמִי גַּעוואָגֶט צו אִירֶע צוֹוִי שְׁנִיר לְכִנְיָה גִיט קַעֲרֶט אִייד וְיִידֶער יַעֲרַעֲרֶע צו דִי הָיוּ מִן אִיר מוֹסֵר גָּאט זָאל אִייד בְּאִלּוּנֶען מִיט גוֹסֶעס אָוִי וְיִי אִיר הָאָט גוֹט בְּעִהָאָנְדֶּעלֶט דִי סוּיטֶע און מִיר: (ט) יִתֵּן גָּאט זָאל אִייד גַּעבֶּען אָוִי אִיר וְאִלְט גַּעמִינֶען רוּחֶע יַעֲרַעֲרֶע מִן אִייד אִין דַּעַם הָיוּ מִן אִיר צוֹקִינְטִיגֶען מִן יַעֲרַעֲרֶע אָבֶער רות און עֲרָפָה הָאָפֶען שְׁטאַרֶק גַּעוֹיִנִיט:

אסא

רות א

מהיות לאיש כי אמרתי יש-לי תקוה גם הייתי הליכה לאיש וגם ילדתי בנים: יג הלהן תשברנה עד אשר יגדלו הלהן תעגנה לכלתי היות לאיש אל בנתי כיומר-לי מאר מכם כי יצאה בי יד-יהוה: יד ותשנה חסר א' קולן ותכבנה עוד ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה-בה: טו ותאמר הנה שבה ובמתך אל-עמך

רש"י

בית יהודה

בנים: גם הייתי הליכה לאיש. ויותר מכן אפי' הריתי הלילה זכרים: וגם ילדתי בנים. או אפי' ב ככר ילדתי בנים: (וגם הלהן תשברנה. בתמים שמה להם תלפנה עד אשר יגדלו. לשון שברו על ה' אלהיו: תעגנה. לשון חסור וכלוא כמו עג עוגה ו יעמד בתוכה. ויש פותרין לשון עינון. ולא יתכן שאל"כ היה לו לנקד הפס"ן דגש מ או לכתוב שני נונים: כי יצאה בי יד ה'. אמר חזי לוי כל מקום שנא' יד ה' מכת דבר הוא ובטן אז לכלום הכה יד ה' היום: (טו) הנה שבה ובמתך.

לי לבנו אפילו מין הארץ ואל מיר נאנען ניש לי תקוה לישא עוד וקדחת בנים או איך וועל חתונה האבען און נאך געווינען קינדער וגם הייתי הליכה לאישו אפילו איך ואל די נאכט חתונה האבען ויותר מכן אפילו הריתי הליכה זכרים און נאכמער איך ואל די נאכט טראגען ווערען מיט יתגלעך וגם ילדתי בנים און איך ואל געוואונען זכרים ואל אפילו כבר ילדתי בנים! ארער איך ואל שוין אפילו האבען געוואונען וזהו: (יג) הלהן תשברנה. נאנען רש"י דאס האט נעמ' געזאגט? ובתמיהו ווי קען עס זיין ושמא להם תצפנה עד ביז זיי וועלען גרויס ווערען ולשון שברו על ה' אלהיו תשברנה איז פון דעם לשון שברו וואס איז סייטש האפען: (תעגנה). ולשון אסור וכלוא תעגנה איז סייטש פארשלאסען פון לשון אסור וכלוא ופמא אזוי ווי די גמרא זאגט ופע עוגה ועמד בתוכה דער תנא חזני המעגל האט אויס געגראבען א גרוב און זיך איינגעשלאסען אין איר וויש פותרין סייטש תעגנה ולשון עינון אויפגעהאלטען ואלא זיכרון עס קען אבער אזוי נישט געטייטשט ווערען ושאס כן היה לו לנקד הנון דגש או לכתוב שני נונים ווייל עס ואל די סייטש אויפגעהאלטען דארף שטיין אין דער נון א פינטלעלע אנצומערקען אויף א צווייטע נון אדער צוויי נונים, איינע פון שטאם און די צווייטע צו דער פעוקה, אבער פארשלאסען איז דער שטאם ווארט אן א נון איז גענוג איין נון צו דער פעוקה ופי' יצאה בי יד ה'. ואמר רבי לוי כל מקום שנאמר יד ה' מכת דבר הוא ואלא רבי לוי ערקלערט פאר וואס שטייט נישט ארויס די שטראף נאר מיט דעם לשון יד. ווייל ווי עס שטייט יד איז די געוואונטע מכה דבר, עפידעמיע, וובנין אב לכלם הנה יד ה' הויה אלע לערנען זיך ארויס פון מכת דבר וואס איז גיווען אין מצרים וועלכע ווערט אין דער תורה בעצייקענט מיט דעם נאמען יד: (טו) והנה שפתי חכמים

ואמרה כי אמרתי יש לי תקוה לכס כי אפי' אמר לי לבי טו' וכן קרי' גם נתי וגם הייתי הלילה לאיש: ב קרי' דכליל וגם אלה בנים לכס או אפי' ככר ילדתי: ד פ' מביא עוד נון' אי לכתוב שתי נונים פ' אחת לשלש

ואמרה כי אמרתי יש לי תקוה לכס כי אפי' אמר לי לבי טו' וכן קרי' גם נתי וגם הייתי הלילה לאיש: ב קרי' דכליל וגם אלה בנים לכס או אפי' ככר ילדתי: ד פ' מביא עוד נון' אי לכתוב שתי נונים פ' אחת לשלש

פירוש ע"ט

אזוי מיינע טעכטער דען צו ליב אייך וועט מיר נאך ביטערער ווערען כי דאס גאט'ס צארין האט זיך אויף מיר אויסגעגאסען: (יד) ותשאנה האבן זיי אויפגעהויבן זייער שטיממע און האבען ווידר שטארק גיוויינט און ערפא הט זיך צוקושט מיט איר שחיתגר גור רות איז מיט איר געבליבן: (טו) ותאמר האט נעמי געזאגט צו רות זיין שוועגערן האט זיך שוין אומגעקערט צו איר פאלק

אז

א מאן און צו האבען קינדער בי און ווען איך ואל אפילו רעכענען אז איך האב נאך א האפנונג צו האבען קינדער גס ווען איך ואל אפילו די נאכט הייראטען און ווען איך וולט נאך גהאט זיין: (יג) הלהן תשברנה וועט איר דען אויף זיי ווארטען ביז זיי וועלען גרויס ווערין בלה וועט איר דען צו ליב זיי זיין פערבונדען נישט צו נעמען ביז יענער צייט קיין מאן אל טוט נישט

**וְאֶל-אֲרֻזָּה שׁוּבִי אַחֲרַי יְבִמְתְּךָ : כִּי וְהָאִמֶּר רֹת אֶל-תַּפְנִיעִי-כִּי
לְעֹבֶד לְשׁוֹב מֵאַחֲרָיִךְ כִּי אֶל-אִשֶּׁר תִּלְכִּי אֶלָּךְ וּבְאִשֶּׁר תִּלְוִי**
רש"י

זו סעמו למעלה תחת הש"ן לפי שהוא לשון
על, ובבקר היו שבה סעמו למטה בבית
לפי שהוא לשון הוה וכן כל כיוולא בהם :
יסו) אל הפנעי כי, אל תשלרי בי: כי אל
אשר תלכי אלך, מכלן אמרו רבותינו ויל
גר שכל להשנייר מודיעין לו מקלת עונשים
שאל כל לחזור בו יחזור שמתוך דבריה של
רות אחת למד מה שאמרה לה נעמי, אסור
לנו ללאת חוץ לחוס ג בשבת אמרה לה באשר
תלכי אלך, אסור לנו להתייחד נקבה עם זכר
שאינו אישה אמרה לה באשר תלוי אלין,
עמינו מובדלים משאר עמים כתר"ג מלות
עמך עמי, אסור לנו עבודת כוכבים אלהיך
אלהי, ארבע מיתות נמסרו לז"ר באשר
תמותי אמות, שני קברים נמסרו לז"ר אחד
לנסקלין וכשרפין ואחד להגרנין ונחנקין אמרה
לה

לֹא מִקְצַת עֹנִשִּׁים אֲנוֹעֶרְעַ רַבָּנָן לְעֹרְעֵן
נְעֻמִין או א גר וואס קומט זיך מגייר זיין נאנט מען אים אביסעל שטראף וואס די
יודן ווערן בעשטראפט אויב זיי ווענען נישט מקיים וואס די תורה האט געבאטען אלס
קרויב צו ער מיינט ערענסט פון איבער צייגונג זיך מגייר צו זיין ושאם בא לחזור
תחורו ווייל אויב ער איז נישט פערסט איבערצייגט און וועט שפעטער אפקערען
פון יודישקייט איז גלייכער ער זאל באלד נישט אריינגענומען ווערען ושמחור דבריה
של רות אמה למד מה שאמרה לה נעמי ווייל פון רות ענטסטו קענטסטו לערנען וואס
נעמי האט איר געזאגט ואסור לנו לצאת חוץ לחוס בשבת מיר טארען אום שבת
נישט גיין אויסער דער גרעניץ צוויי טויזענד איילן ואמרה לה האט איר רות גיענטפערט
ובאשר תלכו אלך ווי דו וועסט גיין וועל איך אויך גיין ואסור לנו להתייחד נקבה
עם זכר שאינו אשה אונז איז פערבאטען צו זיין אליין אין איין צימער א פרוי מיט
א פערמדען מאנספערזאן ואמרה לה האט איר רות געענטפערט ובאשר תלוי אלין
ווי דו וועסט נעכטיגען וועל איך אויך נעכטיגען ועמינו מובדלים משאר עמים
בתרי"ג מצותו נעמי האט ווידער געזאגט אונזער פאלק אונטערשיידעט זיך פון
אנדערע פעלקער מיט וועקס הונדערט און דרייצן מצות, דערויף האט רות גיענטפערט,
ועמך עמי דין פאלק איז מין פאלק נעמי זאגט ווידער ואסור לנו עבודת
כוכבים אונז איז פערבאטען צו דינען ארעמדע געטער, האט רות געענטפערט
אלהיך אליהו דין גאט איז מייניגאט אויך, זאגט ווידער נעמי וארבע מיתות נמסרו
לביית דין עס איז פארקאנען פיער טויטן מיט וועלכען דאס בית דין בעשטראפען
די וואס ווענען עובר אויף דער תורה, האט רות געענטפערט ובאשר תמותי אמות
ווי דו וועסט שטארבען בין איך גרייט צו שטארבען, זאגט ווידער נעמי ושני
שפתי חכמים

ואחת לפסול: ג ק"ל למה אמרה לה דוקא אלו ועיך
למה אמרה איסור תומים ויתוד שהם מדרכין אפי"ג
דאמרו כהנולן מודיעים להם מקלת-מלות קלות ומקלת
מלות חמירות מ"מ איסורי דרכן לא מליט ועוד כשאמרה
פירוש

און צו אירע נאטער קער זיך אויך אים
שנייה ווי דין שווערען: (סו) נאמיר רות
האט רות גזאגט נקסט מיר נישט דרינגענד
בעטען איך זאל דיר פערלאזען די דען
וואו דו וועסט גיין וועל איך אויך גיין
און וואו דו וועסט נעכטיגען וועל איך אויך
נעכטי. ׀

בית יהודא

עמית ותבנה לפעמים לבוב אל בית איניך ואל ארץ מולדתך
ואתו אבירים אל כבנת חזן לתיחם אחרם אל כבש חשך
אנך במוזר אל ארץ כבנת אל אחרם אל קץ אל חשך כחול
ותפעם לפעמים תחבנת בדוך וסרם ביאמר שמה יום ונחם סבנת
ותשכנת כיום תכבנת כבדך אחרת וחסורו לו לטחיתיה
תפטר' אל כבש תלני אלין אחרם אל קץ אל חשך כבש אל
לדי יחוד ס דקשה לרשי ארץ חסום סכיר לרשי
סירוש

געשטיגען, זיין פאלק איז מיין פאלק און
זיין גאס איז מיין גאס : (יז) גאָר וואו
דו וועסט שטארבן וועל איך איר שטארבן
און דארטען וועל איך בערגראבען ווערען
און איך שווער, אז נאך מיר אונטערלידן
שטראפען אליינס אפילו דער טויט וועט

הַעִיר עֲלֵיהֶן וְתֹאמַרְנָה הֲוֹאֵת נַעֲמִי : כ וְתֹאמַר אֲלֵיהֶן אֵלֶּי־תִקְרָאנָה
 לִי נַעֲמִי כִּרְאֹן לִי מֵרָא בִּי־הֵמָּר שְׂדֵי לִי מֵאֵד : כא אֲנִי מֵלֶאָה
 הִלַכְתִּי וְרִיקָם הִשְׁבֵּנִי יְהוָה לָמָּה תִקְרָאנָה לִי נַעֲמִי וַיְהוּה עֲנָה
 בִּי וְשְׂדֵי הָרֶע־לִי : כב וְתִשָּׁב נַעֲמִי וְרוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה בִלְתָּה עִמָּה
 הַשָּׂבָה מִשְׂדֵי מוֹאֵב וְהָמָּה בָּאוּ בֵּית לָחֶם בְּתַחֲלַת קִצִּיר שְׁעָרִים :
 ב א וַנַּעֲמִי מִידַע מוֹדַע קָרִי לְאִשָּׁה אִישׁ נָבוֹר חֵיל מִמִּשְׁפַּחַת
 אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בַּעַז : ג וְתֹאמַר רֹת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל־נַעֲמִי אֲלֶכָה־
 רש"י

עלתה לה על אשר ילאתה לחולה מ' לארץ : (כא) מלאה הלכת. בעושר ובנים. דבר אחר
 שהיתה מעוברת : ענה ב'. העיר עלי
 שהרשעתי לפניו. ד"א ענה בי מדת הדין כמו
 (הושע ה') וענה גלון ישראל : (כב) בתחלת
 קציר שערים. בקציר העומר ה' הכתוב מדבר :
 (ול' מודע. קרוב בן אחיו של אלימלך הים. אמרו
 ר"ל אלימלך. ושלמון אחי כונו
 ופלוני אלמוני הניאל ואחי נעמי כולם בני
 נחשין בן עמינדב היו ולא הועילה ש' להם
 זכות אבותם בלאתם מארץ לחולה לארץ :
 (ג) אלכה נא השרה. לאחר משיה' אחי
 העיר

ויין מדת הדין האט מיך דערנידעריגט : (כב) (בתחלת קציר שעורים). ובקצירת
 העומר ה' כתוב מדבר דעריבער שטייט דאס ווארט "שעורים" ווייל דער עומר וואס
 קומט פון גערשטען ווערט צום פריהטקען אפגעשניטען :

ב (א) (מודע). וקרוב בן אחיו של אלימלך היה מודע איז דער שייטש א קרוב. בועז
 איז געוועזען אלימלך'ס ברודער'ס א ווען (אמרו רבוחינו וקרובם
 לברכה אלימלך ושלמון אבי בועז ופלוני אלמוני הגואל ואבי נעמי כלם בני נחשון
 בן עמינדב היו) אלימלך שטאמט בן דער שענסטע פאמיליע פון נחשון בן עמינדב
 וד"א הועילה להם זכות אבותם בצאתם מארץ לחוצה לארץ פונדעסטוועגען האט ווייטער
 פאטער'ס זכות זיי גיט מציל גיווען פון שטראף ווייל זיי זענען ארויסגעגאנגן פון ארץ
 ישראל קיין חוץ לארץ : (ב) (אלכה נא השדה). אין וועלכן פעלד זאגט רש"י ולאחד משדות
 שפתי חכמים

אכל אין פריה' חטים זכות מין כי אין לה רשות ליתן
 בלתי רשות בעיה וא"כ לא תחלה כזה ולמה נעשה אלא
 פירוש ע"ס

עס וואר אז זיי זענען אריין אין שטאט
 האט די גאנצע שטאט גערושט און יערערר
 האט געפרעגט איז דאס די רייכע נעמי :
 (כ) ותאמר אליהו האט זי זיי געזאגט איר
 זאלט מיר גיט רופן נעמי וויסן רופט מיך
 קרה וביטעניו דען דער אלמאכטיגער האט
 מיין גורל שטארק פארביסערט : (כא) איז
 איד בין אונזע מיט פול גוסס וריקם הייבני
 און ליידיג האט מיך גאט אומגעקערט
 ווארום רופט איר מיר נאן נעמי ווען
 גאט האט מיר אזוי עלענד געמאכט און

דער אלמאכטיגער האט מיר א זיי פיל
 אומגליק צו געשיקט : (כב) נחשון נעמי אזוי
 האבען זיך אומגעקערט נעמי מיט איר
 שניר רות די מואביאסערע וואס איז מיט
 איר מיט גיגאנגען פון די פעלדער און מואב,
 און זיי זענען געקומען קיין בית לחם אין
 אנהויב פון גערשטען שנים :
 ב (א) ולנחמי נעמי האט געהאט איר מאג'ס
 א פריינד. א אידעלן בירגער
 פון אלימלך'ס פאמיליע וועלכען מען האט
 גערושען בועז : (ב) ותאמר איינקאל האט

נא השרה ואלקטה בשפלים אחר אשר אמצא-הן בעיניו ותאמר לה לבי בתי: ג ותלך ותבוא ותלקט בשדה אחרי הקוצרים ויקר מקרה חלקת השרה רבעו אשר ממשפחת אלימלך: ויהנה בעו בא מבית לחם ויאמר לקוצרים יהוה עמכם ויאמרו לו יברכה יהוה: ה ויאמה בעו לנער הנצב על-הקוצרים למי הנערה הזאת: ויען הנער הנצב על-הקוצרים ויאמר נערה מאבכה היא

רשי

בית יהורא

העיר אחרי אחד מהם אשר חמלא חן בעיניו שלא ינער כי: ואלקטה בשפלים אחר אשר אמצא חן בעיניו. אחר מי אשר חמלא חן בעיניו: (ג) ותלך ותבוא ותלקט בשדה. מליו במדרש רות עד לא אולת אחת שסוף אומר ותבוא ואחר ותלקט חלל שיהיה מסמנת הדרכים קודם שנכנסה לשדה והלכה ובאה וחזרה לעיר כדי לעשות סימנים וליונים שלא תפסד בשבילין ותדע לשכור: ויקר מקרה. לבא בחלקת השדה אשר לבועז: (ה) למה הנערה הזאת. וכי דרכי של בועז לשאול בנשים חלל דברי נגיעות וחכמה ראה בה שמי שבלים לקסם שלשה חיות לקסם והיתה מלקטת עומדות מעומד וסוככות

וועגן איידער זי וועט אריינגיין אין די זי איז געגאנגען אהין און צוריק אין זיך צייכענס זי זאל ניט בלאנדזען אין די טשעשקיס ווען זי וועט דארפן צוריק גיין: (ויקר מקרה). ולבא בחלקת השרה אשר לבועז זי אריינגעקומען אין א טייל פעלד וואס האט געהערט צו בועז: (ה) למה הנערה הזאת. פרעגט רשי: ויכיר דרכו של בועז לשאול בנשים פאסט דען פאר בועז צו פרעגן זיך אויף פרויען אלא דבר צנועות וחכמה ראה בה נאר זי האט זיך זייער קלוג און פרום אויפגעפירט ושתי שפלים לקטה שלשה אינה לקטה צוויי זאנגען קלויבט זי איז דריי קלויבט זי גיט ווייל גרים מעגן קלויבען אפילו דריי זאנגען האט זי דערווייל געקליבן די צוויי און נאכהער די דריי וואס א צווייטער האט דאס געקענט פון איר אונזק חאפען דאס האט זי געווינען איר חכמה ויהיתה מלקטת עומדות מעומד יושכות מושבו און זי האט געקליבען שטייענדיגע זאנגען שטייענדיגע און ליגענדיגע זאנגען זיצענדיג וכדי שלא תשחה או זי זאל זיך ניט דארפן איינבייגען. דאס איז פירוש ע"ט

די מאביטערען רות געזאגט צו נעמין ערלויב מיר צו גיין אין איינע פון די פעלדער צוואמען צו קלויבען אביסל זאנגען צו א הערען ביי וועלכען איך וועל גיפונען גוטס און וועט מיר ערלויבען נאסר האט נעמי גענטפערט גיי מיין טאכטער: (ג) ותלך איז זי אונזק און איז געקומען אויף א פעלד און האט צוואמען געקליבן וואס פלעגט אראפפאלן אונטער די שניטער וימר האט זיך גראדע געטראפען אז דאס פעלד וואו זי האט געקליבען האט גיקערט

אנשי העיר אין א פעלד פון די שטאט לייט ואחרי אחד מהם אשר אמצא חן בעיניו שלא ינער ביו נאך איינעם א געוואוסטען וועלכער וועט מיר גיט אנשרייען: (ואלקטה בשפלים אחר אשר אמצא חן בעיניו). ואחר מי אשר אמצא חן בעיניו נאך וועלכען שניטער וואס איך וועל פון אים גוט געהאנדעלט ווערן: (ג) ותלך ותבוא ותלקט בשדה). ומצינו במדרש רות עד לא אולת אחת שהוא אומר ותבוא ואחר ותלקט דער מדרש פרעגט ווי איז מיגלעך דאס נאך איידער זי האט געקליבען איז זי צוריק געקומען ווען דען האט זי געקליבן ואלא שהיתה מסמנת הדרכים קודם שנכנסה לשדה נאר זי האט זיך באצייכענט די פעלדער אריין ווהלכה ובאה וחזרה לעיר שטאט אריין וכדי לעשות סימנים וציונים זיך צייכענס זי זאל ניט בלאנדזען אין די טשעשקיס ווען זי וועט דארפן צוריק גיין: (ויקר מקרה). ולבא בחלקת השרה אשר לבועז זי אריינגעקומען אין א טייל פעלד וואס האט געהערט צו בועז: (ה) למה הנערה הזאת. פרעגט רשי: ויכיר דרכו של בועז לשאול בנשים פאסט דען פאר בועז צו פרעגן זיך אויף פרויען אלא דבר צנועות וחכמה ראה בה נאר זי האט זיך זייער קלוג און פרום אויפגעפירט ושתי שפלים לקטה שלשה אינה לקטה צוויי זאנגען קלויבט זי איז דריי קלויבט זי גיט ווייל גרים מעגן קלויבען אפילו דריי זאנגען האט זי דערווייל געקליבן די צוויי און נאכהער די דריי וואס א צווייטער האט דאס געקענט פון איר אונזק חאפען דאס האט זי געווינען איר חכמה ויהיתה מלקטת עומדות מעומד יושכות מושבו און זי האט געקליבען שטייענדיגע זאנגען שטייענדיגע און ליגענדיגע זאנגען זיצענדיג וכדי שלא תשחה או זי זאל זיך ניט דארפן איינבייגען. דאס איז פירוש ע"ט

דאס

השבה עם-נעמי משדי מואב: וְהָאָמֵר אֶלְכֶּמְדֵּנָא וְאִסְמַחֲנִי
בְּעַמִּים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וּתְבוֹא וּתַעֲמֹד מֵאֵז הַבֶּקֶר וְעַד-עֵתָה
זֶה שְׁבֵתָה הַבֵּית מַעֵט: וַיֹּאמֶר בָּעֵז אֶל-רוּת הֲלוֹא שְׁמַעְתָּ בְּתִי
אֶל-תִּלְכִּי לְדַקֵּם בַּשָּׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא-תַעֲבֹרִי מִזֶּה וְכֹה תִּדְבָּקִין
עִם-נַעֲמִיתִי: ס עֵינֶיךָ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר-יִקְצְרוּן וְהִלַּכְתָּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא
צִוִּיתִי אֶת-הַנַּעֲרִים לְבִלְתִּי נִגְעַד וְצִמִּית וְהִלַּכְתָּ אֶל-הַכְּבִלִים וְשִׁתִּית
מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנַּעֲרִים: וַיִּתֵּם לָהּ עַל-פְּנֵיהָ וּתְשֻׁתְהוּ אֶרֶץ וְהָאָמֵר
אֵלָיו מִדּוֹעַ מִצֵּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַפִּירְנִי וְאֵנִכִּי נִכְרִיה: יא וַיֵּעַן בָּעֵז
וַיֹּאמֶר לָהּ הִנֵּה הִנֵּה לִּי כֹל אֲשֶׁר-עָשִׂית אֶת-חֲמוּתְךָ אַחֲרֵי מוֹת
אִישִׁי וְתַעֲזֹבִי אֲבִיךָ וְאִמְךָ וְאֶרֶץ מוֹלַדְתְּךָ וְתִלְכִּי אֶל-עַם אֲשֶׁר
לֹא יָדַעְתָּ תְּמוּלָּה שְׁלֹשָׁם: יב יִשְׁלַם יְיָ לָּהּ כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה וְתִהְיֶה מְשֻׁבָּתָהּ

רש"י

קרוקסטיס וועלכעס אנדערע ארימע פרויען
האפען דערויף גיט אכטונג געגעבען
(ו) (השבה עם נעמי). והטעם למעלה תחת השו"ן לפי
השו"ן דער קראפ שטייט אין אנהייב
ווארט אויף דער שו"ן ולפי שהוא לשון
עברו ווייל עס בעדייט זי האט שוין צוריק
געקערט וואינה לשון פועלת אויף עס
בעדייט גיט זי טוט ווי דער קערען:
אויף הארצען (אלקסה גא). ולקט השבילים אויף
ושכחה של עמרים אויף אויף וועל איינזאמלן
די פארגעסענע בינטלעך: (ט) וצמית והלכת אל הנבלים. וואס תצמאי אויף
וועסט דורשטיג ווערען אין דער צייט פון קלויבען וואס תכלית מלכת ולשחות מכלי
שפתי חכמים

וסוכנות מיושב כדי שלא תשחש: (ו) השבה
עם נעמי. הטעם למעלה תחת השו"ן לפי
שהוא לשון עבר ולוינה לשון פועלת: (ז) והאמר.
בלכה: אלקטה גא. לקט השבילים: ואסמחי
בעמרים. שחשה של עמרים: (ט) וצמית והלכת
אל הנבלים. וואס תלמחי ר אל תכלמי מלכת
ולשחות מכלי המים אשר ישאבון הנערים:
לא

(ז) (והאמר). ובלכהו זי האט געטראכט אין
וועל קלויבען ואנגען (ואסמחי בעמרים).
די פארגעסענע בינטלעך: (ט) וצמית והלכת אל הנבלים. וואס תצמאי אויף
וועסט דורשטיג ווערען אין דער צייט פון קלויבען וואס תכלית מלכת ולשחות מכלי
שפתי חכמים

פי' ופענער כא מן הפעורים: ר דק"ל וכו' כדור לים בתלמח ולמח אמר ולמית ל' ודלי. לכ"פ ואם תלמחי: פירוש ע"ט

צוריק געקומען פון מואב'ס פעלדער מיט
נעמי'ן: (ז) והאמר האט זי געזאגט וצו
מירו לאז מיר קלויבען וואס פאלט איינסער
די שניטער אויף עס צוזאמען נעמען אין
גארבען וואס וואו אויף האב איר ערלויבט
האט זי זיך געשעקלט פון פריה קארגן ביז
יעצט ווי זי האט זיך יעצט געזעצט אין
הויז אביסעל ארווען: (ח) ויאמר האט בועז
געזאגט צו רות'ן הען טוט מיין טאכטער
אל דיכ זאלסט גיט גיין קלויבען אין
א אנדער פעלד אויף ברויכסט גיט פון
דאנען אנוועק צו גיין וכה גאר דו קענסט
זיך באהעסען צו מיינע יונגפרויען:
(ט) עיניך ווי באלד דו וועסט גאר זעהען
דאס מען שנייט ערגעץ אין פעלד. גיי
זי גאר הייז אויף האב שוין אלע פערניגע
פארזאגט דאס זיי זאלען דיר קיין שלעכטס

דיוץ

את אשר-לכמה ותוצא ותתן-לה את אשר-הותרה משבעה:
 יס ותאמר לה חמותה איפה לקטתי היום ואנה עשית יהי מכירך
 ברוך ותגד לחמותה את אשר-עשתה עמו ותאמר שם האיש
 אשר עשיתי עמו היום בעו: כ ותאמר נעמי לכלתה ברוך הוא
 ליהיה אשר לא-עוב חסדו את-החיים ואת-המתים ותאמר לה
 נעמי קרוב לנו האיש מנאלנו הוא: כא ותאמר רות המואביה גם
 כי אמר אלי עם-הנערים אשר-לי תדבקין עד אם-כלו את כל-
 הקציר אשר לי: כב ותאמר נעמי אל-רות כלתה טוב בתי כי
 תצאי עם נערותיו ולא יפגעו-בך בשדה אחר: כג ותדבק בנערות
 בעו ללכת עד-כלות קציר-השערים וקציר החטים ותשב את-
 חמותה:

וידר נוסף

בית יהורא

רשי

שופטים איר זאלט איין מאכן פארגעסנדיג
 ופרגום של שגנה שלותא אויף שגנה מאכט
 דער פרגום שלותא ופגם מען אז שול איז
 טייטש אומגעטען, פערגעסען, ווכן על השלו
 השל" ודבר אחר לשון כי ישל וחרו נאך
 קען מען טייטשען, שול" לאען אראפ
 וקרים קטנים קליינע בינטלעך, וויש דוגמתו כלשון משנה פאצן צבתים או
 דריכותא אין דער משנה איז אויף פערהאנדן דאס ווארט, צבתים" קליינע בינטלעך או
 דריכות גרויסע בינטלעך: (יט) ויהי מדירך. ובעל השדה שגשא ונפן לך פנים ללקוט
 בשדהו דער בעל הבית וואס האט דיך ערמוטיגט צו קלויבען אין ויין פעלד:
 (כ) ואת החיים ואת המתים. וישן ומפרנס את החיים ונספל בצרכי המתים. ער האט
 געקאן שפייטען די לעבעדיגע און זיך פעראינטערעסירט מיט די טויטע:

פירוש ע"ט

אז איז אנוועק אין שטאט ותרם אלט די
 שוויגער האט באקוקט וואס פאר א סאך
 די האט צוזאמען גיקליבען ותיצא האט רות
 ארויסגינאמען די איבעריגע וואס די האט
 איבערגילאזט פון עסען אז זי איז שוין
 גינווען וואס: (יט) ותאמר האט די שוויגער
 גיזאגט, וואו האסטו דאס היינט גיקליבען
 און וואו האסטו גיזאמעלט, גיבענטשט נאל
 זיין דער וואס האט זיך אזוי פריינדליך
 אויסגינאמען ומגד האט זי די שוויגער
 געזאגט ביי נעמען זי האט גיזאמלט ותאמר
 און האט נאך צוגעגעבן שם דער נאמען
 פון דעם מאן ביי וועלכען איך האב היינט
 גיקליבען איז בועז: (כ) ותאמר האט נעמי
 גיזאגט צו איר שוור געבענטשט נאל ער
 זיין פון גאט, וועלכער פארגלאזט גיט וויינע
 גוקעט גיט צו די לעבעדיגע גיט צו די
 טויטע ותאמר און נעמי האט ווייטער גיזאגט
 זאלט וויסען אז דער מאן איז אונז נאענט
 ער איז איינער פון אונזערע נאענטע
 קרובים: (כא) ותאמר האט רות איהר
 דערציילט גם כי ער האט מיר אויף גיזאגט
 זאלט ויך האלטען נעמען מייןע באדינטע
 אזוי לאנג ביז עס וועט זיך גיט ענדליען
 דער גאנצער שניט וועלכער געהערט צו
 מיר: (כב) ותאמר האט נעמי גיזאגט צו
 איר שוור רות עס איז אויף פאר דיר
 גוט, מיין טאכטער, אז דו זאלסט שטענדיג
 גיין צוזאמען מיט וויינע שניטערס, את
 מען זאל דיר אויף אין א אנדער פעלד
 גיט שלפכט בעהאנדלען: (כג) ותבך אזוי
 איז זי געווען צוזאמען מיט די שניטערנס
 און האט געקליבען ביז עס האט זיך
 גיענדיגט דעם גערשקען שניט און דעם
 וויינען שניט וישב האט זי זיך ווידער
 באנועצט ביי איר שוויגער:

נ * ותאמר לה נעמי חמותה בתי הלא אברהם-לך מנוח אשר ייטב-לך : * ועתה הלא בעז מדעתנו אשר היית את-נעריתו הגה-הוא ירה את-גרן השערים הלידה : * ורחצת וסכת ושמתי ישמת קרי שמלתך עליך וירדת וירדת קרי הגרן אל-תודעי לאיש עד ברתו לאכל ולשתות : * ויהי בשכבו וידעת את-המקום אשר ישכב-שם ובאת וגלית מרגלותיו ושכבתי ושכבתי קרי ויהי יגיד לך את אשר תעשין : * ותאמר אליה כל אשר תאמרי אלי קרי ולא כתיב אעשה : * ותרד הגרן ותעש ככל אשר-צויתה חמותה :

בית יהודה

שמלתך קרי

רש"י

נ (ב) (מדענתו). וקרוכנו אונקס אשפחה. (הנה הוא וזה) זגט רש"י והמוץ די פלעוויס : (הליקח). ושתיה הדור שרוץ בגנבה ונגזל ווי קומט דאס אזוי א גביר זאל געקניגען אין שיער. גאר דאס דור איז געווען אויפגעבראכען ווי האבען געגנבט און געגולט ווהיה שון בגורנו לשמור בגורנו איז ער געשלאפען אין שיער אפצוהיטען די תבואה : (ג) (ורחצת). ומסינוף עבודת כוכבים שלך ומסינוף עבודת כוכבים שלך וירדת הגרן. וירדתי המצב זכותי נ תרד עמך : אל הודעי לאיש לבוט : (ו) ותרד הגרן ותעש. היא אמרה לה ורחלם וסכת ושמת שמלותיך עליך ואחר כך וירדת הגרן והיא לא עשתה כן אלא אמרה אס אלד כשאלתי מקושמת הפוגע בי והדואה אחי יאמר שאלתי

נ (ב) (מדענתו). וקרוכנו אונקס אשפחה. (הנה הוא וזה) זגט רש"י והמוץ די פלעוויס : (הליקח). ושתיה הדור שרוץ בגנבה ונגזל ווי קומט דאס אזוי א גביר זאל געקניגען אין שיער. גאר דאס דור איז געווען אויפגעבראכען ווי האבען געגנבט און געגולט ווהיה שון בגורנו לשמור בגורנו איז ער געשלאפען אין שיער אפצוהיטען די תבואה : (ג) (ורחצת). ומסינוף עבודת כוכבים שלך ומסינוף עבודת כוכבים שלך וירדת הגרן. וירדתי המצב זכותי נ תרד עמך : אל הודעי לאיש לבוט : (ו) ותרד הגרן ותעש. היא אמרה לה ורחלם וסכת ושמת שמלותיך עליך ואחר כך וירדת הגרן והיא לא עשתה כן אלא אמרה אס אלד כשאלתי מקושמת הפוגע בי והדואה אחי יאמר שאלתי

נ (ב) (מדענתו). וקרוכנו אונקס אשפחה. (הנה הוא וזה) זגט רש"י והמוץ די פלעוויס : (הליקח). ושתיה הדור שרוץ בגנבה ונגזל ווי קומט דאס אזוי א גביר זאל געקניגען אין שיער. גאר דאס דור איז געווען אויפגעבראכען ווי האבען געגנבט און געגולט ווהיה שון בגורנו לשמור בגורנו איז ער געשלאפען אין שיער אפצוהיטען די תבואה : (ג) (ורחצת). ומסינוף עבודת כוכבים שלך ומסינוף עבודת כוכבים שלך וירדת הגרן. וירדתי המצב זכותי נ תרד עמך : אל הודעי לאיש לבוט : (ו) ותרד הגרן ותעש. היא אמרה לה ורחלם וסכת ושמת שמלותיך עליך ואחר כך וירדת הגרן והיא לא עשתה כן אלא אמרה אס אלד כשאלתי מקושמת הפוגע בי והדואה אחי יאמר שאלתי

שפתי חכמים

רק כנר א' של שנת כי עניינה היתה ואחרת לה חמותם ושמת שמלתך וכעלתי זאת אגרום שחזקה לשמלות כרעם ותשים שמלותיך וזה ושפתי כלומר כעלתי שמלותיך אכל פירוש צ"ט

ב דקל וכי עלה על הדעת שחנן ערום ולמה הולכיה ללוח על זה ל"כ כנדים של שנת : ג חס שלא ק"ל ג"כ נבי ושפתי כתיב שמלתך קרי דילל דלא הי' לה פירוש צ"ט

נ (א) ויאמר איינקמאל זאגט נעמי צו איהר שנור. מיינ טאכטער איך וואלט גערען געזוכט פאר דיר א רוהע וואס זאל נוס זיין פאר דיר : (ב) ועסה און יעצט היעז אונזער פריינד וואס דו האסט גיקלייגן צוזאמען מיט ווייגע יונגפרויען הנה ער איז צינאכט אין שיער : (ג) ורחצת ואלקטו דרך איינגאלבען און אנטאן די בעסעסע גליידיגער און אראפ גיין אין שיער. דו ואלקסט דך אבער נוס וויינען פאר דעם מאן

נ (א) ויאמר איינקמאל זאגט נעמי צו איהר שנור. מיינ טאכטער איך וואלט גערען געזוכט פאר דיר א רוהע וואס זאל נוס זיין פאר דיר : (ב) ועסה און יעצט היעז אונזער פריינד וואס דו האסט גיקלייגן צוזאמען מיט ווייגע יונגפרויען הנה ער איז צינאכט אין שיער : (ג) ורחצת ואלקטו דרך איינגאלבען און אנטאן די בעסעסע גליידיגער און אראפ גיין אין שיער. דו ואלקסט דך אבער נוס וויינען פאר דעם מאן

שורבנר

וַיֹּאכַל בָּעוֹ וַיֵּשֶׁת וַיִּיטֵב לָבוֹ וַיָּבֹא לִשְׁכֵב בַּכֶּצֶה הָעֶרְמָה וַתָּבֹא בִלְטָה וַתִּגְדַּלְתִּיו וַתִּשְׁכַּב: ^ח וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וַיַּחֲרֹד הָאִישׁ וַיִּלָּפֶת וַהֲנֵה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מִגְדַּלְתִּיו: ^ט וַיֹּאמֶר מִי-אַתָּה וַתֹּאמֶר אֲנֹכִי רֹת אֲמַתְךָ וּפִרְשַׁת כִּנְפֶךָ עַל-אֲמַתְךָ כִּי גֹאֵל אֲתָה: ^י וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתָּה לַיהוָה בְּתִי הֵיטִבֶּת הַסֹּדֶךְ הָאֲחֵרֹן מִן-הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי-לָכֶת אַחֲרֵי הַבְּחוּרִים אִם-דָּל וְאִם-עֹשִׁיר: ^{יא} וַעֲתָה בְּתִי אֶל-

בית יהורא

רש"י

גֹּאֵל רֹת הָאִשָּׁה אֲזוּי גִּעְסָרָאכְס וְאִם אֲרִי
בְּשָׂאנִי מְקוֹשְׁטָתוֹ אִזְ אִיךְ נִוְעַל גִּינָן אִין
פִּעֲלָד אִוִּסְגִּעִירָט וְהַפּוֹגֵעַ בִּי וְהָרֹאֵה אֹתִי
יֹאמֶר שָׂאנִי וְזָנָה נִוְרָעָט וְטָמִיךְ וְהָן וְנִוְעַט
וְזָנָעָן אִזְ אִיךְ בִּין אִזְנָה וְלִפְיֶךָ יִרְדֶּה
בַּתְּחִלָּה הַגִּוֹרָן וְאַחֵר כִּף קֶשֶׁתָּה אֶת עֲצָמָה
בְּאֶשֶׁר צֹתָה חֲמוּתָהּ דְּעִרִיבָעָר אִזְנִי וִי
גִּעְסָנָנָעָן אִין שִׁיעָר אֲרִינִי אֹנִי דְּעִרְנָאָךְ
וִיךְ אִוִּסְגִּעִירָט אֲזוּי וִי נְעָמִי הָאִשָּׁה וִי
נְעָהִיטָעָן: ^ח (וַיִּטֵּב לָבוֹ) וְעַסְקָ בַּתְּחִלָּה
עַר הָאִשָּׁה גִּעְסָרִינָט פֶּאָר דָּעָם שְׂאָנִי:
(וַתָּבֹא בִלְטָה) וּבְנִחָתָה גִּעְלָאסָעָן: ^ח (וַיַּחֲרֹד
הָאִישׁ) כְּסָבוֹר שֶׁד הָוֹא עַר הָאִשָּׁה גִּעְמִינָט
דָּאָס אִזְנִי אִזְ שֶׁד וּבִקֶּשׁ לִוְעֻקֹּן הָאִשָּׁה עַר
גִּעְוֹאֵלָט שְׂרִיעָעָן וְהִיא אֲחֻזָּתוֹ וְלִפְסָחָו
בְּזִרְעוּתִיהָ הָאִשָּׁה וִי אִים אֶפְגִּעִהֶלָטָן מִיט אִיר אֶרְעָם: ^ח (וַיִּלָּפֶת) אִזְנִי שִׁיטָשׁ וְיִיאֲחֹז
עַר הָאִשָּׁה אֶפְגִּעִנָטָעָן וְכִמוּ וְיִלָּפֹת שְׂמִשּׁוֹן אֲזוּי וִי עַס שְׂטִיט וְיִלָּפֹת שְׂמִשּׁוֹן הָאִשָּׁה
אֶפְגִּעִנָטָעָן דִּי קְלוּפָעָר: ^ח (וַהֲנֵה אִשָּׁה) וְנָחַן דָּוָּ עַל רֹאשָׁהּ וְהִכִּיר שְׂהִיא אִשָּׁה עַר הָאִשָּׁה
אֶרִיטְגִּעִלִּיגָט וִינִי נִאָנֵד אִוִּיךְ אִיר קֶאָפּ הָאִשָּׁה עַר דְּעִרְקֶעָט אִזְ עַס אִזְנִי אֶרִיטְגִּעִלִּיגָט
וְיִיט שְׂדִים הָאֶבֶעָן גִּיט קִינִי הָאִיר אִוִּיךְ דִּי קֶעָפּ: ^ט (וּפִרְשַׁת כִּנְפֶיךָ) וְכִנְפֶּךָ בְּגִידֶיךָ
דָּעָם עַק מִן דִּינִי קִלִּיד וְלִכְסִיתִי בְּטִלְתִּיךָ מִיךְ צו פֶּאָרְדֶּעֶקֶעָן מִיט דִּינִי קִלִּיד וְהִיא
לְשׁוֹן נְשׁוּאִין דָּאָס הָאִשָּׁה וִי גִעְמִינָט עַר זָאָל מִיט אִיר חֲחֻנָּה הָאֶבֶעָן: ^י (כִּי גֹאֵל
אַתָּה) וְלִגְוֹלֵל אֲלִיוֹ וְנָאָל אֲזוּי וִי עַס שְׂמִיט אִזְ אִוִּיךְ דָּעָם קְרוֹב אִזְ אִזְנִי אֶרִיטְגִּעִלִּיגָט וְכִא
גִּוֹאֵלֵי קְרוֹב אֲלִיוֹ וְנָאָל אֲזוּי וִי עַס שְׂמִיט אִזְ אִוִּיךְ דָּעָם קְרוֹב אִזְ אִזְנִי אֶרִיטְגִּעִלִּיגָט וְכִא
דְּעִרְהֶאֱלָטָעָן וִינִי אֶרִיטְגִּעִלִּיגָט קְרוֹבִים פֶּאָרְמֶעָן וְחֲמוּתִי וְאִנִּי צְרִיכֹת לִמְכוֹר נִחְלִיתִינוּ אִיךְ
מִיט מִינִי שְׂוִיגֶעָר מִיט פֶּאָרְקִיפֶעָן אֲוִנָּעָר נִחְלָה וְעִתָּה עֲלֶיךָ לִקְנוֹתוֹ יִעֲצָט
דֶּאָרְפֶּסְטוֹ דָּאָךְ דְּעִרְהֶאֱלָטָעָן אֲוִנָּעָר נִחְלָה וְקִנָּה גַם אֹתִי עִמָּה קוִיף מִיךְ אִוִּיךְ מִיט
דְּעִר נִחְלָה וְשׁוֹכֵר שֶׁם הֵמֶת עַל נִחְלָתוֹ כְּדִי עַס זָאָל וְעִרְנִי דְּעִרְמָאנָט דָּעָם טִוִּיעִנָט
נִאָמֶעָן אִוִּיךְ וִינִי נִחְלָה וְכִשְׂאָבֹא עַל הַשְּׂדֵה אִזְ אִיךְ נִוְעַל קוֹמֶעָן אִין פִּעֲלָד אֲרִינִי וַיֹּאמְרוּ
זֹאת אִשָּׁה מִחֲלִוִּן וְעַט מֶעָן וְאֶגֶעָן דָּאָס אִזְ גִּעְוֹעָן מִחֲלִוִּים מְרִי: ^י (יִמֵּן הָרִאשׁוֹן)

פירוש ע"ט

הָאִשָּׁה גִּעְוֹעָן אֶרִיטְגִּעִלִּיגָט בִּי אִיהֶם צו
פּוֹסָעָן: ^ט (וַיֹּאמֶר הָאִשָּׁה עַר גִּעְפֶּרְעָט וְעַר
בִּיטָטוֹ ? נִאָמֶר הָאִשָּׁה וִי גִעְפֶּרְעָטָעָר דָּאָס
בִּין אִיךְ דִּינִי דִּינֶעָרִין רֹת וְנִוְשָׁה אִיךְ
בְּעָהָט דִּיךְ דוּ וְאֶלָּט פֶּאָרְשְׂעִירָטָעָן דִּינֶעָ
פִּלִּיגֶלָעָן אִיבָעָר דִּינִי דִּינֶעָרִין דָּעָן דוּ בִּיטָט
דְּעִר אִוִּסְלִיגֶעָר: ^י (וַיֹּאמֶר הָאִשָּׁה עַר גִּיזָאָט
דוּ בִּיטָט גִּעְפֶּרְעָטָעָן פּוֹן גֹּאֵל מִינִי טֶאָכְטָר:
(יֹא) וְעִתָּה אֹנִי יִעֲצָט מִינִי טֶאָכְטָעָר וְאֶלָּט

שֶׁאִי וְזִנָּה לִפְיֶךָ יִרְדֶּה בַּתְּחִלָּה הַגִּוֹרָן וְאַחֲכֵי
קֶשֶׁמָה אֶת עֲלָמָה כְּאֶשֶׁר לֹתָה חֲמוּתָה: ^ח (וַיִּיטֵב
לָבוֹ) עַסְקָ בַּתְּחִלָּה: ^ח (וַיָּבֹא לִשְׁכֵב בַּכֶּצֶה) בְּנִחָתָה:
(ח) וַיַּחֲרֹד הָאִישׁ) כְּסָבוֹר שֶׁד הָוֹא עַר הָאִשָּׁה וְכִקֶּשׁ
לִוְעֻקֹּן וְהִיא אֲחֻזָּתוֹ וְלִפְסָחָו בְּזִרְעוּתִיהָ: ^ח (וַיִּלָּפֶת)
וְיִאֲחֹז כְּמוֹ וְיִלָּפֶת שְׂמִשּׁוֹן: ^ח (וַהֲנֵה אִשָּׁה) כְּתֹן
יְדוּ עַל רֹאשָׁהּ וְהִכִּיר שְׂהִיא אִשָּׁה: ^ט (וּפִרְשַׁת
כִּנְפֶיךָ) כִּנְפֶּךָ בְּגִידֶיךָ לִכְסִיתִי בְּטִלְתִּיךָ וְהִיא לְשׁוֹן
נְשׁוּאִין: ^י (כִּי גֹאֵל אַתָּה) לְגִוֹלֵל אֲלִיוֹ נִחְלָה אִשָּׁה
כְּמוֹ שְׂאָמֶר וְכִא גִוֹאֵלֵי קְרוֹב אֲלִיוֹ וְנָאָל וְנִי
וְחֲמוּתִי וְאִנִּי לִרְיֹכֹת לִמְכוֹר נִחְלִיתִנוּ וְעִתָּה עֲלֶיךָ
לִקְנוֹת קִנָּה גַם אֹתִי עִמָּה שׁוֹכֵר שֶׁם הֵמֶת
עַל נִחְלָתוֹ כְּשֶׁאָבֹא עַל הַשְּׂדֵה וְיִאֲמְרוּ זֹאת אִשָּׁה
מִחֲלִוִּן: ^י (יִמֵּן הָרִאשׁוֹן) אֶשֶׁר עֲשִׂיתָ עִם

חמותך

בְּזִרְעוּתִיהָ הָאִשָּׁה וִי אִים אֶפְגִּעִהֶלָטָן מִיט אִיר אֶרְעָם: ^ח (וַיִּלָּפֶת) אִזְנִי שִׁיטָשׁ וְיִיאֲחֹז
עַר הָאִשָּׁה אֶפְגִּעִנָטָעָן וְכִמוּ וְיִלָּפֹת שְׂמִשּׁוֹן אֲזוּי וִי עַס שְׂטִיט וְיִלָּפֹת שְׂמִשּׁוֹן הָאִשָּׁה
אֶפְגִּעִנָטָעָן דִּי קְלוּפָעָר: ^ח (וַהֲנֵה אִשָּׁה) וְנָחַן דָּוָּ עַל רֹאשָׁהּ וְהִכִּיר שְׂהִיא אִשָּׁה עַר הָאִשָּׁה
אֶרִיטְגִּעִלִּיגָט וִינִי נִאָנֵד אִוִּיךְ אִיר קֶאָפּ הָאִשָּׁה עַר דְּעִרְקֶעָט אִזְ עַס אִזְנִי אֶרִיטְגִּעִלִּיגָט
וְיִיט שְׂדִים הָאֶבֶעָן גִּיט קִינִי הָאִיר אִוִּיךְ דִּי קֶעָפּ: ^ט (וּפִרְשַׁת כִּנְפֶיךָ) וְכִנְפֶּךָ בְּגִידֶיךָ
דָּעָם עַק מִן דִּינִי קִלִּיד וְלִכְסִיתִי בְּטִלְתִּיךָ מִיךְ צו פֶּאָרְדֶּעֶקֶעָן מִיט דִּינִי קִלִּיד וְהִיא
לְשׁוֹן נְשׁוּאִין דָּאָס הָאִשָּׁה וִי גִעְמִינָט עַר זָאָל מִיט אִיר חֲחֻנָּה הָאֶבֶעָן: ^י (כִּי גֹאֵל
אַתָּה) וְלִגְוֹלֵל אֲלִיוֹ וְנָאָל אֲזוּי וִי עַס שְׂמִיט אִזְ אִוִּיךְ דָּעָם קְרוֹב אִזְ אִזְנִי אֶרִיטְגִּעִלִּיגָט וְכִא
גִּוֹאֵלֵי קְרוֹב אֲלִיוֹ וְנָאָל אֲזוּי וִי עַס שְׂמִיט אִזְ אִוִּיךְ דָּעָם קְרוֹב אִזְ אִזְנִי אֶרִיטְגִּעִלִּיגָט וְכִא
דְּעִרְהֶאֱלָטָעָן וִינִי אֶרִיטְגִּעִלִּיגָט קְרוֹבִים פֶּאָרְמֶעָן וְחֲמוּתִי וְאִנִּי צְרִיכֹת לִמְכוֹר נִחְלִיתִינוּ אִיךְ
מִיט מִינִי שְׂוִיגֶעָר מִיט פֶּאָרְקִיפֶעָן אֲוִנָּעָר נִחְלָה וְעִתָּה עֲלֶיךָ לִקְנוֹתוֹ יִעֲצָט
דֶּאָרְפֶּסְטוֹ דָּאָךְ דְּעִרְהֶאֱלָטָעָן אֲוִנָּעָר נִחְלָה וְקִנָּה גַם אֹתִי עִמָּה קוִיף מִיךְ אִוִּיךְ מִיט
דְּעִר נִחְלָה וְשׁוֹכֵר שֶׁם הֵמֶת עַל נִחְלָתוֹ כְּדִי עַס זָאָל וְעִרְנִי דְּעִרְמָאנָט דָּעָם טִוִּיעִנָט
נִאָמֶעָן אִוִּיךְ וִינִי נִחְלָה וְכִשְׂאָבֹא עַל הַשְּׂדֵה אִזְ אִיךְ נִוְעַל קוֹמֶעָן אִין פִּעֲלָד אֲרִינִי וַיֹּאמְרוּ
זֹאת אִשָּׁה מִחֲלִוִּן וְעַט מֶעָן וְאֶגֶעָן דָּאָס אִזְ גִּעְוֹעָן מִחֲלִוִּים מְרִי: ^י (יִמֵּן הָרִאשׁוֹן)

שְׂוִיגֶעָר הָאִשָּׁה אִיהֶר בְּעִפּוֹלָעָן: ^ח (וַיֹּאמֶר
בְּזִרְעוּתִיהָ הָאִשָּׁה אֶפְגִּעִנָטָעָן אֹנִי אִזְ אִוִּיךְ
גִּעְוֹאֵרָעָן וְכִא אֹנִי הָאִשָּׁה וִיךְ אֲוִנָּעָן גִּיזָאָט
שְׂאָפֶעָן אִין אִזְ וְיִנְקֶעָל מִן דִּי גִיטְרִידָעָן:
נִחָא אִזְ רֹת שְׂטִלְעֶרְהִיט צוּגֶעֱאָנָעָן
אֹנִי הָאִשָּׁה אִיהֶם אֶפְגִּעִנָטָעָן צוּ פּוֹסָעָן אֹנִי
הָאִשָּׁה וִיךְ אִוִּיךְ גִּעְלִיגָט: ^ח (וַיִּהְיֶה אִזְ עַס
אִזְ גִּעְוֹמֶעָן אִין מִיטָעָן דְּעִר נִאָכְטָט הָאִשָּׁה
וִיךְ דְּעִר מִאָן שְׂטֶאָרְק דְּעִרְשָׂאָקֶעָן דָּעָן עַר

תִּירָאֵי כֹל אֲשֶׁר-תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה-לָּךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל-שֹׁעַר עֲמִי כִי
אִשֶּׁת חַיִל אַתָּה יָבִיעַתָּה כִּי אִמָּנָם כִּי אִם כְּתִיב וְיָא קְרִי נֶאֱלָ אֲנִי
וְנָם יֵשׁ נֶאֱלָ קְרוֹב מִמֶּנִּי יָגִלִי רַבְתִּי הַרְלִיחָ וְדִוָּה בַּבֶּקֶר
אִם-יִנְאָלֶךְ טוֹב יִנְאָלֶךְ וְאִם-לֹא יִנְאָלֶךְ וְנִאֲלִיתִךְ אֲנִי חַיִּי

רש"י

קמח ב"ק

בית יורא

חמותך : (יב) ועתה כי אמנם כי אם כתיב
ולא קרי כלומר משמע ספק, ודאי יש גואל
קרוב ממני. (ס"ח) כי אם משמע ספק והוא
ודאי) אמר רבי יוסעב בן לוי שלמון ואלוהיך
יפיוז אחים היו ומהו אשר לאחיו לאלימלך
לעילס קורא אדם את דודו אחיו כענין שנאמר
וישמע אברהם כי נשבע אחיו וסלא אברהם דודו
היה כך היה בועז לאלימלך בן אחיו קרובו של
מלךן אכל פיו היה קרוב יותר : קרוב סמני
שהוא את יאלי בן אה : (יג) ליני הליילה ליני
בלא ליני : חי ה"י אמרה לו בדברים אלה
מליאלי קפן ינשבע לה שאינו מוליאה בדברים.
ויש מדרבתי אמרו לילכו נשבע שהיה ילכו
מקשרת אתה פניו ד והוא פנוס בוא עליה
ינשבע שלא יבא עליה הלא על ידי משהוין :

וילאמר

געווען זיין פאטערס ברודער וועלכעס קורא
אדם את דודו אחיו פיהל מאהל רופט א מענטש זיין פעטער ברודער, ופענן
שנאמר וישמע אברהם כי נשבע אחיו אזוי ווי עס שטייט ווען לויט איז געפאנגען
געווארען, אברהם האט געהערט אז זיין ברודער איז געפאנגען געווארען, איז דאך
שווער ווהלא אברהם דודו היה אברהם איז דאך געוועזען הר"ס א ברודער לויטס
א פעטער, ופעט מען אז מען רופט א פעטער ברודער אפך היה בועז לאלימלך בן אחיו
אזוי בועז איז געווען אלימלךס א ברודערס ווען אקרובו של מחלון מחלוןס א קרוב
ואכל טוב היה קרוב יותרו אבער טוב איז געווען א געהנטערער קרוב : (קרוב ממני).
ושהוא אה ואני בן אהו ער, טוב, איז אלימלךס א ברודר אונאיד בין א ברודערס
ווען : (יג) (ליני הליילה). וליני בלא איש געכטיג אן א מאן : (חי ה"י). ואמרה לו
בדברים אלה מוציאנו דו ווילסט מיך אויסציען, א היים שיקן מיט בלזיו א תירוץ
וקפן ונשבע לה שאינו מוציאה בדברים! האט ער געזאגט "חי ה"י" איך שווער דיר
זו אז איך מיין גיט דיר מדהה צו זיין מיט די רייד ויש מרבתינו אמרו ללצרו
נשבעו א טייל רבנן זאגען אז דורך דעם יצר הרע האט ער געמוזט שווערען ושהיה
יצרו מקטרגו ווייל דער יצר הרע האט איהם אנגערעט ואתה פנוי והיא פנויה! איר
זענט ביידע פריילידיגע ובוז עליה באמאן זי ונשבע שלא יבוא עליה אלא על ידי
שפתי חכמים

וירדתי ק' ד ח"ס אלה פנוי טול דא"ל טאל"ב לא הייתי : אימר לך לפעית כדי שאל תשכח פמה ותסביר כלשון פירוש ע"ט

גיט מורא האבען, דען אלץ וואס דו וועסט
פעדלאנגען וועל איך ערפילען דען מיין
באנצע שטאט ווייטסט אז דו ביסט איין
עהרענווירדיגע פרוי : (יב) ושהה יעצט
אבער ווען עס איז אויך ריכטיג אז איך
בין א אויסלייזער, אבער עס איז פארהאן
א געהנטערער אויסלייזער פון מיר : (יג) ליני

ליני

יהיה שכבי עד-הבקר: יד ותשכב מרגלותיו מרגלותיו קרי עד-הבקר
ותכם בטרום יתיר וי"ו יפיר איש את-רעהו ויאמר אל-יודע כי
באה האשה הנזק: טו ויאמר ה"ב המטפחת אשר-עליך ואחזי-בה
ותאחו בה וימד שש-שערים וישת עליה ויבא העיר: טז ותבוא
אל-חמותה ותאמר מי-את בתי ותגד-לה את כל-אשר עשה-לה
האיש: יז ותאמר שש-השערים האלה נתן לי כי אמר ... אלי
קרי ולא כתיב אל-תבואי ריקם אל-חמותי: יח ותאמר שבי בתי עד
אשר תדעין איך יפל דבר כי לא ישקט האיש פי-אם-כלה
הדבר היום:

בית יהורא

נישואין האם קר געמוט קאן א שבוט
אז ער וועט זי גיט ציימאנען נאר נאכדעם
ווי ער וועט מיט איר חתונה האבען:
(וואס ער זינדע). ומוסב על וחקם בקרם
יפיר דאס גייט ארויף אויף וחקם דעריב
אז זי אזוי פריה אויפגעשטאנען וואס
וזה לקום בוצו האט זי געווארענט זי
נאל פריה אויפגעשטאנען ופי אמר בלבו ווייל
ער האט געטראכט אין פכודי שידע כי
נאל געוואר ווערען אז די פרוי איז נא
זאגט רש"י ואי אפשר לומר שש קאין
איד קען גיט זאגען וועט קאסן ושאין דרכה של
אשה לשאת כמשאוי וזו ווייל
עס איז דאך גיט דער שטייגער פון א פרוי צו
קראגען אזוי א שווערע משא ואלא
שש שווערים ממש נאר ער האט טאקע
געגעבען וועקס איינציגע גערשטען.
נאר וואס איז דאס פאר א מתנה זאגט רש"י
וזהו לה שעתיד לצאת ממנה בן שמתקרב
בשש ברכות רוח חמה ובינה עצה ונבוכה
רוח דעת ויראת ה' ער האט איר געמיסט
אנגעמערקט אז זי וועט האבען א זכיה
דאס איינער פון אירע קינדער וועט
גיבענשטעט ווערען מיט די גייסטיגע
וועקס ברכות: (יח) (פי אם כללה).
והאיש את הדבר היום: נאר בוצו וועט
פארגעוויס נאך היינט די זאך צו א
ענדע ברענגען:

רש"י

(יד) ויאמר אל יודע. מוסב נא וחקם בקרם
יכיר הוא וזה לקום כי אמר בלבו הין כנודי
שודע כי בזה האשה הנזק: (טו) שש-שעורים.
א"ל לומר שש סאין סאין דרכה של אשה לשאת
כמשאוי זו ה אלא שש שעורים ממש ורמו לה
שעתיד ללאת חממה בן שמתקרב כשש ברכות
רוח חמה בינה עצה ונבוכה רוח דעת ויראת
ה': (יח) כי אם כללה. האיש את הדבר היום:
פליגי

באה האשה הנזק. עס פאסט גיט מען
ציינאכט געווענען: (טו) שש-שעורים.
איד קען גיט זאגען וועט קאסן ושאין דרכה של
אשה לשאת כמשאוי וזו ווייל
עס איז דאך גיט דער שטייגער פון א פרוי צו
קראגען אזוי א שווערע משא ואלא
שש שווערים ממש נאר ער האט טאקע
געגעבען וועקס איינציגע גערשטען.
נאר וואס איז דאס פאר א מתנה זאגט רש"י
וזהו לה שעתיד לצאת ממנה בן שמתקרב
בשש ברכות רוח חמה ובינה עצה ונבוכה
רוח דעת ויראת ה' ער האט איר געמיסט
אנגעמערקט אז זי וועט האבען א זכיה
דאס איינער פון אירע קינדער וועט
גיבענשטעט ווערען מיט די גייסטיגע
וועקס ברכות: (יח) (פי אם כללה).
והאיש את הדבר היום: נאר בוצו וועט
פארגעוויס נאך היינט די זאך צו א
ענדע ברענגען:

פירוש ע"ט

מין טאכטער? ומד האט זי איר דערציילט
אלץ וואס דער מאן האט איר צוגעזאגט
צו טאן פון איהרעט וועגען: (יז) ותאמר
אונ זי האט געזאגט אט די וועקס מאס
גערשטען האט ער מיר אויף געגעבען זי
אסר דען ער האט מיר געזאגט דו וואלסט
גיט קומען מיט ליידיגען צו דיין שוויגער:
(יח) ותאמר האט זי געזאגט, זיטק רהיג
מין טאכטער, ביז דו וועסט ערפאהרען
ווי די זאך וועט ווערען כי איד בין
זיכער אז דער מאן וועט גיט רהיג ביז
ער וועט גיט ברענגען די זאך אין
אָרדענונג, אונ דאס וועט נאך היינט
געשעקען:

ובעז

ליגען ביז פרימארגען: (יד) ותשכב איז זי
געלעגען ביי איהם צו פוסען ביז אין דער
פריה וחקם זי איז אבער אויפגעשטאנען
איינער איין מענטש דערקענט דעם אנדערן
גימיר דען ער האט גיט געוואלט אז אימיצער
נאל וויסען אז א פרוי איז געווען אין
שיינער: (טו) ויאמר האט ער גיזאגט שפרייט
אויס דאס טוף וואס דו טראגסט אויף
זיך אונ האלט איהר פעסט וואס האט זי
איהר פעסט אנגענומען האט ער איהר
אפגעמאסטען וועקס מאס גערשטען ויבא
אונ איז אונזעק אין שטאט: (טז) ומבא זי
איז געקומען צו איהר שוויגער ותאמר האט
געמיסט געפונען ווי האלט עס מיט דיר.

ד' ובעז עצה השער וישב שם והנה הנואל עבר אשר דבר-
בעז ויאמר סורה שבה-פה פלני אלמני ויסר וישב:
ג ויחך עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו-פה וישבו: ג ויאמר
לנואל חלקת השדה אשר לאחינו לאלימלך מכרה נעמי השבה
משדרי מואב: ד ואני אמרתי אנלה אונק לאמר קנה נגד הישבים
ונגד זקני עמי אם-תנאל נאל ואם-לא ינאל הנידה לי ואדע ואדעה
קרי כי אין וולתך לנואל ואנכי אחרך ויאמר אנכי אנאל: ה ויאמר
בעז ביום-קנותך השדה מיר נעמי ומאת רות המואביה אשת-

רש"י

קמח בוק

בית יהורא

(ח) פלוגי אלמוני. ולא נכתב שמו לפי שלא
לזה נחול: פלוגי אלמוני. מתורגם בנביאים
כמי יעמיר: פלוגי. מכוסה ונעלם ל' כי יפלא
היפלא מה' דבר: אלמוני. אלמון מבלי שם
(ס"א) אלמוני סה"ה אלמון מד"ת סה"ה לו לדרוש
עמומי ולא עמומית מואבי ולא מואבית והוא אמר
פן אשחית את נחלתו: (ד) ואדעה כי אין
ולתך. קרוב לנחול: (ה) ומאת רות המואביה.
אתה לכך לקיטת יהיא אינה מתרלה אלא אם
כן
דברו פון לשון יפלא. פעהוילען. היפלא. איז דען
פעהוילען עפ"ס פון קהש"ת: אלמוני. איז
טייטש ואלמון מבלי שם א"ינער א אומבאוואוסטער
וספרים. אחרים שרייבן דעריבער רופט מן אים אלמון
וסהיה אלמון מדביר תורה ער איז גיווען
אונבאוואוסט אין לערנען ושהיה לו לדרוש עמוני
ולא עמונית מואבי ולא מואבית: ער נאל
געווען קענען לערנען וואלט ער גידרשנט או נאר
אסור ויהא אמר פן אשחית את נחלתו: אונ
ער האט גיאנט דעריבער וויל ער נישט נעמען
רות' ווייל ער וועט פסלען זיינע קינדער:
(ד) ואדעה כי אין וולתך. וקרוב לנואל קיין
נענטערער אויסצולייזען: (ה) ומאת רות המואביה.
ואתה צריך לקנותו מוועט דאך פון רות' אויך
קיפפען ויהיא אינה מתרצה אלא אם פן תשאנה
אונ זי וויל נישט פארקויפפען צייטענס דו
שפתי חכמים

א"ל ו' קנין או ו' לוגין דלא מיתי כגורן מדה פחותה מסאה כדפירש רש"י כפ' חק: פירוש ע"ט

ד' ובעז עצה השער וישב שם והנה הנואל עבר אשר דבר-
בעז ויאמר סורה שבה-פה פלני אלמני ויסר וישב:
ג ויחך עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו-פה וישבו: ג ויאמר
לנואל חלקת השדה אשר לאחינו לאלימלך מכרה נעמי השבה
משדרי מואב: ד ואני אמרתי אנלה אונק לאמר קנה נגד הישבים
ונגד זקני עמי אם-תנאל נאל ואם-לא ינאל הנידה לי ואדע ואדעה
קרי כי אין וולתך לנואל ואנכי אחרך ויאמר אנכי אנאל: ה ויאמר
בעז ביום-קנותך השדה מיר נעמי ומאת רות המואביה אשת-

אפקרסען

עדים יתן יהוה את-האשה הבאה אל-ביתך כרחל וכלאה אשר
בנו שתיהם את-בית ישראל ועשה-חיל באפרתה וקרא-שם בבית
לחם יב ויהי ביתך פרץ אשר-ילדה תמר ליהודה מן-
הזרע אשר יתן יהוה לך מן-הנערה הזאת: יב ויבא בעז את-
רות ותהי-לו לאשה ויבא אליה ויתן יהוה לה הריון ותלד בן:
ויתאמרנה הנשים אל-נעמי כרוך יהוה אשר לא השבית לך
נאל היום ויקרא שמו בישראל: טו ויהיה לך למשיב נפש ולכלכל
את-שבתך כי כלתך אשר-אהבתך ילדתו אשר היא טובה לך
משבעה בנים: טז ותקח נעמי את-הילד ותשיתוהו בחיקה ותהי-
לו לאמנת: יז ותקראנה לו השכנות שם לאמר ילד-בן לנעמי
ותקראנה שמו עובד הוא אבי-ישי אבי דוד: יח ואלה תולדות
פרץ הוליד את-חצרון: יט וחצרון הוליד את-רם ורם הוליד
את-עמינדב: כ ועמינדב הוליד את-נחשון ונחשון הוליד את-
שלמה: כא ושלמון הוליד את-בעז ובעז הוליד את-עובד: כב ועובד
הוליד את-ישי וישי הוליד את-דוד: חזק

סכום הפסוקים של ספר רות שמונים וחמשה. וסימנו ובעז וסלוד לת עובד: ופרקיו לרבעס
והרמו אבא בגבורות ה' וגו': וחליו ותאמר רות המואביה נס כי אמר אלי:

מחלון וסמו מזכר עליה: (יח) כרחל וכלאה.
א"ע"פ שה' משבס יסודס ומבני ללס מודיס
הס על רחל שהיטה עיקרה של בית וסקדימו
רחל ללס: וקרא שם כלומר יגול שמך:
(יב) בבית פרץ. סיללו ממנו: ואלה תולדות
פרץ. לפי שיהס את דוד על שמה של רות
המואביה חזר וייחסו על סס יסודס:
חסלת מגלת רות

רחל שהיטה עיקרה של בית והקדימו רחל
תשיבות איז רחל אונ האבען איר נאמען
מוסער לאה: (וקרא שם). וכלומר יגול שמך
פרץ. ושיצאנו ממנו וואס מיר שטאמן פון אים:
את דוד על שמה של רות המואביה ויילד ער
דוד הקדף איז גיווען רות המואביה ויחזק על שם
מייחס אז ער שטאמט פון יהודה: חסלת מגלת רות
פירוש ע"ט

וענת איר עדות: (יא) ביארו האבען ויי
נענאנט מיר וענן עדות: (יב) ויבא בעז. הט
נענומען רות'ן פאר א פרוי ויבא אונ ער
איז געקומען צו איר אונ זי האט גיבארען
א זון: (טז) ותקח האט נעמי גענומן דאס
קינד אונ איז גיווארען ויין ערציהערען:
(יז) ומקראנה די נאכבארנס האבען דעם
קינד א נאמען גיגעבען עובד: (יח) ואלה

אונ דאס איז די תולדה פון פרץ. פרץ הט
געבארען חצרון: (יט) וחצרון אונ חצרון
האט גיבארען רם אונ רם האט גיבארען
נחשון אונ נחשון האט גיבארען שלמה:
(כא) ושלמון און שלמון האט גיבארען בעז.
אונ בעז האט גיבארען עובד: (כב) ועובד
אונ עובד האט גיבארען ישי. אונ ישי
האט גיבארען דוד:

תם ונשלם שבה לאל בורא עולם